

PORIN KRISTILLISEN PÄIVÄKOTI ANKKURIN ESIOPETUSSUUNNITELMA

Luku 2

Hyväksytty johtokunnassa 22.8.2022

SISÄLLYSLUETTELO

2. Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet	3
2.1 Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet	3
2.2 Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua	5
2.3 Arvoperusta	6
2.4 Oppimiskäsitys	8
2.5 Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa	9
2.5.1 Ajattelu ja oppiminen	9
2.5.2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	10
2.5.3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	10
2.5.4 Monilukutaito	11
2.5.5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	12
2.5.6 Osallistuminen ja vaikuttaminen	12
2.6 Paikallisesti päätettävät asiat	13
2.6.1 Esiopetuksen järjestäminen ja sitä ohjaavat velvoitteet paikallisesta näkökulmasta	13
2.6.2 Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua paikallisesta näkökulmasta	13
2.6.3 Esiopetuksen arvoperusta ja sitä mahdollisesti täydentävät paikalliset näkökulmat	14
2.6.4 Oppimiskäsitys ja sitä mahdollisesti täydentävät paikalliset näkökulmat	16
2.6.5 Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet, paikalliset painotukset sekä tavoitteiden toteutumisen arviointi ja kehittäminen	16

2. ESIOPETUKSEN TEHTÄVÄ JA YLEISET TAVOITTEET

Esiopetus on tärkeä ajanjakso lapsen elämässä. Esiopetus suunnitellaan ja toteutetaan siten, että lapsilla on mahdollisuus innostua, kokeilla ja oppia uutta. Leikkiessään ja toimiessaan erilaisissa oppimisympäristöissä lapset laajentavat osaamistaan eri tiedon- ja taidonaloilla. Esiopetuksessa lapsilla on tilaisuuksia monipuoliseen vuorovaikutukseen ja sosiaalisten taitojensa vahvistamiseen. Tavoitteena on, että lapset oppivat arvostamaan ihmisten yhdenvertaisuutta ja omaa ainutlaatuisuuttaan.

Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Esiopetuksen keskeisenä tehtävänä on edistää lapsen kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Toimintaa suunnitellaan lapsilähtöisesti ja sen tehtävä on vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa ja käsitystä itsestään oppijana. Esiopetusta kehitetään inklusion periaatteiden mukaisesti. Esiopetuksella on suuri merkitys lasten kasvun ja oppimisen tuen tarpeiden varhaisessa havaitsemisessa, tuen antamisessa ja samalla vaikeuksien ehkäisemisessä.

2.1 ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMISTÄ OHJAAVAT VELVOITTEET

Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet perustuvat Suomen perustuslakiin, perusopetuslakiin ja -asetukseen ja sen nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen, oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin sekä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

Esiopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on otettava huomioon lapsen etu ¹. Opetuksen järjestämisessä on otettava huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut. Tällaisia ovat muun muassa yhdenvertaisuuslaki, tasa-arvolaki, Euroopan ihmisoikeuksien sopimus ja YK:n lapsen oikeuksien sopimus. Suomen perustuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

1 Perusopetuslaki 3 a § (163 / 2022)

Kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville lapsille oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna esiopetusta. Huoltajan on huolehdittava siitä, että lapsi osallistuu esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Esiopetusta voidaan järjestää päiväkodeissa ja kouluissa.

Esiopetuksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetusta voidaan antaa muulla kuin edellä mainituilla perusopetuslain mukaisilla opetuskielillä, jos se ei vaaranna lasten mahdollisuuksia seurata opetusta². Tästä määrätään tarkemmin luvussa 4.4.

Perusopetuslain mukaan esiopetuksen tavoitteena on osaltaan tukea lasten kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Laissa säädetään, että esiopetuksen tavoitteena on osana varhaiskasvatusta parantaa lasten oppimisedellytyksiä. Esiopetuksella on myös sivistystehtävä ja tasa-arvoisuuden edistämisen tehtävä ja opetuksen tulee turvata riittävä yhdenvertaisuus koko maassa. Opetuksen ja kasvatuksen tarkemmista tavoitteista säädetään valtioneuvoston asetuksessa.

Esiopetus kestää yleensä yhden lukuvuoden, ja sitä annetaan vähintään 700 tuntia. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten esiopetuksen toteuttamisen vaihtoehdot kuvataan luvussa 5.5. Esiopetusta järjestettäessä otetaan huomioon, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää muita varhaiskasvatuspalveluja.

Esiopetus toteutetaan esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta laaditun paikallisen opetussuunnitelman mukaisesti. Esiopetuksessa otetaan myönteisellä tavalla huomioon lasten erilaiset kielelliset, kulttuuriset, katsomukselliset ja uskonnolliset taustat. Lasten mielipiteitä kuunnellaan ja heidän identiteettiensä kehittymistä tuetaan.

Esiopetusta koskeva lainsäädäntö korostaa huoltajien osallisuutta. Huoltajilla on oikeus saada tietoa esiopetuksen tavoitteista ja toiminnasta jo ennen esiopetukseen ilmoittautumista sekä lapsensa esiopetuspäivästä esiopetuksen aikana. Huoltajien mielipiteitä ja tietoja kuullaan sekä heidän antamaansa palautetta hyödynnetään esiopetuksen kehittämisessä.

Esiopetus, opetuksessa käytettävät oppimateriaalit ja välineet sekä tarvittava oppilashuolto ovat maksuttomia. Lapsille on tarjottava jokaisena esiopetuspäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, täysipainoinen, maksuton ateria, ja ruokailutilanteen on oltava ohjattu.

Esiopetukseen osallistuvalla lapsella on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Turvallisuus otetaan huomioon oppimisympäristöissä ja kaikessa esiopetuksen toiminnassa. Lasten kokeman turvallisuuden perustana ovat keskinäiseen kunnioitukseen ja huolenpitoon perustuva toimintakulttuuri ja esiopetukseen

soveltuvat oppimisympäristöt. Lapsia ohjataan yksilöinä ja ryhmänä ottamaan vastuuta omasta käyttäytymisestään ja siitä, että ryhmässä ei kiusata, syrjitä tai aiheuteta vaaraa muille¹⁴. Turvallisuuteen liittyviä tehtäviä käsitellään tarkemmin luvuissa 3 ja 6. Opetuksen järjestämisessä otetaan lisäksi huomioon työsuojeluun liittyvät säännökset, henkilötietoja koskevat säännökset sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä ohjaavat määräykset. Esiopetuksessa käytetään tarvittaessa perusopetuslain mukaisia kasvatuskeskusteluja ja kurinpidollisia keinoja esiopetukseen soveltuvalla tavalla. Opetuksen järjestäjä huolehtii lain edellyttämän suunnitelman laatimisesta joko erillisenä tai osana paikallista opetussuunnitelmaa.

Kunta tai esiopetuksen järjestämiseen luvan saanut muu opetuksen järjestäjä voi hankkia esiopetuspalvelut julkiselta tai yksityiseltä palveluiden tuottajalta. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään esiopetusta koskevien säädösten, järjestämisluvan sekä näiden opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

2.2 ESIOPETUKSEN TEHTÄVÄ OSANA OPPIMISEN POLKUA

On tärkeää, että varhaiskasvatus, siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lasten kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Laadukkaan kokonaisuuden lähtökohtana on, että opettajat sekä muu henkilöstö tuntevat oppimisen polun eri vaiheet, niiden keskeiset tavoitteet, ominaispiirteet ja käytännöt. Lasten kasvun tukemisen ja oppimisen sujuvuuden vuoksi siirtymävaiheet suunnitellaan ja niitä arvioidaan yhdessä luvussa 3.3 kuvatulla tavalla. Opetus- ja muu henkilöstö tekevät huoltajien kanssa yhteistyötä lasten oppimisen polun kaikissa vaiheissa. Tavoitteena on, että kunkin lapsen oppimisen polku varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen jatkuu joustavasti lapsen tarpeista lähtevänä. Tämän varmistamisessa henkilöstön yhteistyön ja osaamisen suunnitelmallisella johtamisella esiopetusyksiköissä ja opetuksen järjestäjän tasolla on tärkeä merkitys.

Valtioneuvoston asetuksen mukaan esiopetuksen erityisenä tavoitteena on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lasten sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla. Esiopetuksessa käytetään varhaiskasvatukseen soveltuvaa pedagogiikkaa ja kunnioitetaan lasten mielenkiinnon kohteita opetuksen järjestämisessä. Leikki eri muodoissaan on vahvasti läsnä esiopetuksen toiminnassa. Huoltajat ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Kasvun ja oppimisen tuen sekä oppilashuollon järjestämisessä tehdään tarvittaessa yhteistyötä monialaisesti.

Esiopetus on tavoitteellista toimintaa. Opetuksen tavoitteet määrittyvät opetussuunnitelman perusteiden ja niiden pohjalta laaditun paikallisen opetussuunnitelman mukaan. Lasten osaamistasolle ei opetussuunnitelmassa aseteta yhteisiä tavoitteita. Yksilöllisesti pohditut tavoitteet hyödyttävät lasten kasvua ja oppimista, joten opettaja keskustelee kunkin lapsen yksilöllisistä tarpeista, toiveista ja oppimisen tavoitteista lapsen ja hänen huoltajansa kanssa. Esiopetuksen henkilöstö ottaa nämä tarpeet ja toiveet huomioon opetusta suunniteltaessa sekä oppimisympäristöjen kehittämisessä. Tavoitteellisuuden lisäämiseksi opettaja voi yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa laatia kullekin lapselle oppimissuunnitelman. Oppimissuunnitelma on laadittava, mikäli lapsi saa tehostettua tukea. Erityisen tuen piirissä oleville lapsille laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS).

Esiopetuksessa seurataan ja tuetaan kunkin lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä sekä hänen tietojensa ja taitojensa kehittymistä. Tavoitteena on samalla pyrkiä ennaltaehkäisemään mahdollisesti ilmeneviä vaikeuksia. Lapsen minäkäsitys vahvistuu arvostavan vuorovaikutuksen, monipuolisten oppimiskokemusten sekä kannustavan palautteen avulla. Esiopetuksen aikana lapset tutustuvat lähiympäristöön, sen ihmisiin ja luontoon sekä näiden moninaisuuteen. Leikillä ja mielikuvituksen käytöllä on tärkeä merkitys lasten myönteisen kehityksen sekä uusien tietojen ja taitojen opettelun kannalta. Esiopetus tarjoaa lapsille tilaisuuksia vuorovaikutukseen, ilmaisun eri muotoihin ja uusiin kokemuksiin. Lasten mielenkiinnon kohteisiin tutustutaan yhdessä erilaisissa oppimisympäristöissä. Näin lapsille avautuu mahdollisuuksia ystäväyteen, oppimisen iloon ja uusiin kiinnostuksen kohteisiin.

Kun huoltaja on ilmoittanut lapsen esiopetukseen, lähtökohtana on, että lapsi osallistuu kaikkeen toimintaan. Opettaja ja huoltaja sekä esiopetuksen järjestämiseen osallistuva henkilöstö kantavat yhdessä vastuun esiopetukseen osallistuvien lasten säännöllisestä osallistumisesta esiopetukseen.

2.3 ARVOPERUSTA

Oikeus ainutlaatuisuuteen, osallisuuteen ja oppimiseen

Esiopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi, huomioon otetuksi ja ymmärretyksi yksilönä ja yhteisönsä jäsenenä. Lapsilla on oikeus oppia sekä rakentaa käsitystään itsestään ja maailmasta omien lähtökohtiensa mukaisesti.

Oikeus iloon, erilaisuuteen ja yhteisöllisyyteen

Lapsilla on oikeus oppia leikkien ja iloita oppimastaan. Lasten aikaisemmat kokemukset ja taidot ovat osa heidän oppimisen polkuaan. Lasten erilaisuutta sekä erilaisia tapoja toimia ja oppia arvostetaan. Lasten käsityksiä ja mielipiteitä pidetään tärkeinä, ja he osallistuvat oppimisympäristöjen rakentamiseen sekä edellytystensä mukaan toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Lapsia rohkaistaan yhdessä tekemiseen ja yhteisöllisyyteen.

Oikeus hyvään opetukseen, kannustukseen ja ilmaisuun

Jokaisella lapsella on oikeus hyvään opetukseen. Kannustava palaute ja oikeudenmukainen kohtelu kuuluvat hyvään esiopetukseen. Lapsilla on oikeus ilmaista itseään ja ajatuksiaan, käsitellä tunteita ja ristiriitoja sekä kokeilla ja opetella uusia asioita. Esiopetus tukee lasten kykyä ymmärtää arvoja, noudattaa terveellisiä elämäntapoja sekä kehittää tunteita ja kauneudentajuun.

Henkilöstön avoin ja kunnioittava asenne

Esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien yhteistyö auttaa turvaamaan lasten hyvinvointia. Esiopetuksen henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen erilaisiin perheisiin sekä kotien erilaisiin katsomuksiin, uskontoihin, perinteisiin ja kasvatuskäsityksiin on rakentavan vuorovaikutuksen ja opetuksen perusta .

Kestävä elämäntapa, tasa-arvo ja sitoutumattomuus

Esiopetuksessa noudatetaan kestävä elämäntavan periaatteita ja otetaan huomioon sen eri ulottuvuudet: sosiaalinen, kulttuurinen, taloudellinen ja ekologinen. Esiopetus toimintaympäristönä tukee lasten tasa-arvoisuutta. Siihen sisältyvät muun muassa mielipiteiden ja sukupuolten tasa-arvo. Esiopetus edistää lasten mahdollisuuksia kehittää kykyjään ja tehdä valintoja ilman sukupuolesta johtuvia ennako-odotuksia ja rajoituksia. Tasa-arvopyrkimyksiä täydentää laaja-alainen yhdenvertaisuuden periaate. Opetus on lapsia puoluepoliittisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitouttamaton. Esiopetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana.

2.4 OPPIMISKÄSITYS

Esiopetuksen oppimiskäsityksen määrittelyä

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan lapset omaksuvat uusia tietoja ja taitoja vuorovaikutuksessa toisten lasten, opettajien, eri yhteisöjen ja lähiympäristön kanssa. Oppiminen on kokonaisvaltainen tapahtuma, jossa toiminta, tunteet, aistihavainnot,

keholliset kokemukset ja ajattelu yhdistyvät. Olennaista oppimisessa on lasten oma toiminta ja luottamus omiin mahdollisuuksiinsa oppijana. Lisäksi lasten tahdolla ja kehittyvällä taidolla toimia yhdessä on merkitystä oppimiselle. Lapset oppivat esiopetuksessa leikkien, liikkuen, tutkien, erilaisia työtehtäviä tehden, itseään ilmaisten sekä taiteisiin perustuvassa toiminnassa. Myönteiset tunnekokemukset, ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Esiopetuksen lähtökohta ja menetelmät

Oppimisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen aiemmat kokemukset ja hänen osaamisensa. On tärkeää, että uusilla opittavilla tiedoilla ja taidoilla on yhteys lasten arkeen ja kokemusmaailmaan. Esiopetuksen ohjatussa toiminnassa ja leikissä lapset opettelevat toimimaan yhteistyössä muiden kanssa ja asettamaan tavoitteita omalle ja yhteiselle toiminnalle. Lapsia kuunnellaan, kuullaan ja heidän kanssaan keskustellaan sekä ohjataan heitä ottamaan huomioon toiset. Näin lapsille syntyy kokemus ryhmän ja yhteisön jäsenyydestä. Tavoitteena on, että uusien tietojen ja taitojen oppiminen herättää lapsissa halun oppia lisää.

2.5 LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN ESIOPETUKSESSA

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu läpi elämän. Se vahvistuu vähitellen oppimisen polun aikana eri tiedon- ja taidonaloihin liittyvässä opiskelussa sekä arjen toiminnassa ja vuorovaikutuksessa. Laaja-alaisen osaamisen tarve korostuu ympäröivän maailman muuttuessa. Ihmisenä kasvaminen, opiskelu ja työn teko sekä kansalaisena toimiminen edellyttävät nyt ja tulevaisuudessa laajaalaista, tiedonalarajat ylittävää osaamista.

Laaja-alaiseen osaamiseen kuuluvat ajattelu ja oppiminen, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, monilukutaito, tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen sekä osallistuminen ja vaikuttaminen.

2.5.1 AJATTELU JA OPPIMINEN

Esiopetuksen tehtävä on rohkaista ja auttaa lapsia kehittämään ajattelun ja oppimisen taitojaan sekä vahvistaa lasten luottamusta omaan osaamiseensa. Oppimista vahvistetaan monipuolisilla tavoilla:

- lorut, musisoinnit ja draama kehittävät lapsen muistin ja mielikuvituksen kehittymistä.

- Leikit, pelit ja ongelmanratkaisu- sekä tutkimustehtävät tarjoavat elämyksiä ja uuden oivaltamisen iloa.
- Monipuolinen liikkuminen ja havaintomotoriset harjoitukset tukevat oppimista.
- Lapsia kannustetaan kokeilemaan ja opettelemaan myös heille vaativia asioita ja heitä ohjataan kysymään ja kyseenalaistamaan.
- Rohkaistaan iloitsemaan onnistumisista ja kannustamaan toisia sekä samalla olemaan lannistumatta epäonnistumisista.
- Toimintaa dokumentoidaan, siitä keskustellaan, ja sen onnistumista pohditaan yhdessä lasten kanssa. Samalla autetaan lapsia havaitsemaan edistymistään ja oppimistaan.

2.5.2 KULTTUURINEN OSAAMINEN, VUOROVAIKUTUS JA ILMAISU

Vuorovaikutustaidoilla sekä kyvyllä ilmaista itseään ja ymmärtää muita on tärkeä merkitys yksilön toimintakyvylle ja hyvinvoinnille kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa. Taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä kuuluu hyvään vuorovaikutukseen ja kulttuuriseen osaamiseen. Myönteisten ihmissuhteiden luominen ja ongelmatilanteiden rakentava ratkaiseminen edellyttävät yhteistyötaitoja. Esiopetuksen tehtävä on tarjota lapsille mahdollisuuksia harjoitella vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja turvallisesti vertaisryhmän ja lähiyhteisön aikuisten kanssa.

Keinoja vuorovaikutuksen kehittämiseen:

- Lapsia rohkaistaan tutustumaan toisiin ihmisiin ja toimimaan heidän kanssaan.
- Juhlat, leikit ja yhteistyöhön perustuva toiminta luovat mahdollisuuksia harjoitella käyttäytymistä eri tilanteissa ja erilaisten ihmisten kanssa.
- Lapsia kohdellaan arvostavasti ja heitä ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin.
- Lasten kanssa tutustutaan lähiympäristöön ja sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen.
- Lapsia ohjataan arvostamaan oman ja toisten perheiden perinteitä ja tapoja.
- Lasten kielitietoisuuden kehittymistä tuetaan ja heitä rohkaistaan ilmaisemaan itseään eri keinoin.

2.5.3 ITSESTÄ HUOLEHTIMINEN JA ARJEN TAIDOT

Itsestä huolehtiminen, terveyteen ja turvallisuuteen sekä arjen teknologian hallintaan liittyvät taidot ovat tärkeitä kaikille. Kyse on yksilön hyvinvoinnista sekä kestävään elämäntapaan sitoutumisesta. Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten hyvinvointiin liittyviä taitoja sekä ohjata heitä tekemään kestävä elämäntavan

mukaisia valintoja. Päiväkoti Ankkurin esiopetuksessa tuetaan lasten myönteistä suhtautumista tulevaisuuteen.

Keinoja arjen hallintaan:

- Esiopetuksessa lapsia ohjataan edellytystensä mukaan huolehtimaan itsestään, toisista, omista tavaroista ja yhteisestä ympäristöstä.
- Opetuksessa ja yhteistyössä huoltajien kanssa käsitellään lasten arkielämän rytmiä sekä ruokailun ja levon merkitystä.
- Erityisesti kiinnitetään huomiota monipuoliseen ja riittävään liikuntaan lasten hyvinvoinnin ja oppimisen edellytyksenä.
- Lasten kanssa pohditaan heidän hyvää oloaan edistäviä ja haittaavia tekijöitä.
- Lapsia ohjataan toimimaan turvallisesti lähiliikenteessä.
- Heitä ohjataan pyytämään ja hakemaan apua tarvittaessa.
- Lasten kanssa kokeillaan teknologisia ratkaisuja ja harjoitellaan laitteiden ja välineiden turvallista käyttöä.

2.5.4 MONILUKUTAITO

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Se liittyy kiinteästi ajattelun ja viestinnän taitoihin ja kykyyn hankkia, muokata, tuottaa, esittää, arvioida ja arvottaa tietoa erilaisissa ympäristöissä ja tilanteissa. Tietoa voidaan tuottaa ja esittää sanallisten, kuvallisten, numeeristen tai muiden symbolijärjestelmien tai näiden yhdistelmien avulla. Monilukutaito sisältää erilaisia lukutaitoja, kuten peruslukutaidon, numeerisen lukutaidon, kuvallukutaidon ja medialukutaidon. Monilukutaitoon liittyy laaja tekstikäsitely, jonka mukaan tekstit voivat olla muun muassa kirjoitettuja, puhuttuja, audiovisuaalisia tai digitaalisia. Monilukutaidon eri osa-alueet ovat yksilön, ihmisten keskinäisen vuorovaikutuksen, yhteiskunnan, kansalaisuuden ja työelämän näkökulmasta keskeisiä perustaitoja. Monilukutaidon kehittyminen luo perustaa muulle oppimiselle ja opiskelulle. Monilukutaidon kehittyminen alkaa jo varhaislapsuudessa ja jatkuu koko elämän ajan. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten monilukutaidon kehittymistä yhteistyössä huoltajien kanssa.

Keinoja monilukutaidon kehittämiseen:

- Lapsia kannustetaan tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan erilaisia viestejä. Niiden avulla opetellaan ilmaisua ja vuorovaikutusta ja niiden herättämiin ajatuksiin ja tunteisiin eläydytään yhdessä.

- Lasten kuvalukutaidon, kirjoittamisen, lukemisen ja numeerisen lukutaidon sekä medialukutaidon kehittymistä tuetaan. Monilukutaitoisiksi kehittyäkseen lapset tarvitsevat aikuisen mallia sekä rikasta tekstiympäristöä, lasten tuottamaa kulttuuria sekä lapsille soveltuvia kulttuuripalveluja, kuten elokuvia, leikkiloruja ja musiikkia.

Lasten osallisuus vahvistuu monilukutaidon kehittymisen myötä. Samalla lasten maailma avautuu, jäsentyy ja saa uusia merkityksiä.

2.5.5 TIETO- JA VIESTINTÄTEKNOLOGINEN OSAAMINEN

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen on tärkeä kansalaistaito. Sitä tarvitaan lasten ja perheiden arjessa, ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteiskunnallisessa osallistumisessa. Se on osa monilukutaitoa sekä media- ja opiskelutaitoja, joita tarvitaan opiskelussa ja työelämässä. Esiopetuksen tehtävä on kotien rinnalla edistää lasten tieto- ja viestintäteknologista osaamista.

Keinoja tieto- ja viestintäteknologiaan tutustumiseen:

- Opetuksessa tutustutaan erilaisiin tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin, palveluihin ja peleihin.
- Tieto- ja viestintäteknologian avulla tuetaan lasten vuorovaikutustaitoja, oppimisen taitoja sekä vähitellen kehittyvää kirjoitus- ja lukutaitoa.
- Mahdollisuudet kokeilla ja tuottaa itse edistävät lasten luovan ajattelun ja yhteistoiminnan taitoja.
- Lapsia ohjataan omaksuma turvallisia ja ergonomisia käyttötaitoja.

2.5.6 OSALLISTUMINEN JA VAIKUTTAMINEN

Aktiivinen ja vastuullinen osallistuminen ja vaikuttaminen luovat perustaa demokraattiselle ja kestäväälle tulevaisuudelle. Tämä edellyttää yksilöltä taitoa ja halua osallistua yhteisön toimintaan sekä luottamusta omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa. Lasten oikeuksiin kuuluvat kuulluksi tuleminen ja osallisuus omaan elämäänsä vaikuttavissa asioissa. Esiopetuksessa kunnioitetaan näitä demokratian toteutumisen keskeisiä periaatteita. Ankkurissa tuetaan lasten vähitellen kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. YK:n yleissopimus lastenoikeuksista 1989

Keinoja osallisuuden lisäämiseen:

- Esiopetuksen toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhdessä lasten, esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien kanssa. Kun lapset ovat mukana vaikuttamassa, he oppivat samalla hahmottamaan yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä.

- Lasten arvostava kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen ja yhdessä toisten lasten ja aikuisten kanssa toimiminen vahvistavat lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja.
- Lapsia kannustetaan auttamaan toisia ja pyytämään tarvittaessa apua. Lasten on tärkeä saada kokea ja tietää, että he lapsina ovat oikeutettuja aikuisten apuun ja suojeluun

2.6 PAIKALLISESTI PÄÄTETTÄVÄT ASIAT

2.6.1 ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN JA SITÄ OHJAAVAT VELVOITTEET PAIKALLISESTA NÄKÖKULMASTA

Esiopetus järjestetään Porin Kristillisessä päiväkotiki Ankkurissa, joka toimii Porin Kristillisen koulun yhteydessä. Esiopetus toteutetaan erityiseen maailmankatsomukseen perustuvan opetusluvan mukaisesti kristilliseen maailmankatsomukseen pohjautuen. Esiopetusryhmä toimii pääosin omana ryhmänään, mutta vuosittain mahdollisesti muuttuvia ryhmäkokonaisuuksia koottaessa esiopetusryhmän yhteyteen voidaan liittää esimerkiksi viisivuotiaita, jolloin esioppilaiden ja nuorempien lasten toiminta on eriytettyä. Eriytys tapahtuu joko erilaisina tehtävinä eri ikäisille tai kokonaan erilaisena toimintana joko samassa tilassa esioppilaiden kanssa tai toisessa ryhmähuoneessa. Näin varmistetaan ikätasolle soveltuvien tehtävien ja toiminnan valinta. Esiopetusryhmässä toimii lastentarhanopettaja, ja esioppilaiden määrästä riippuen myös lastenhoitajia henkilöstömitoituksia koskevien säädösten mukaisesti.

Esiopetukselle on varattu oma toimitila, jossa on asiaan kuuluvat pedagogiset leikki- ja toimintavälineet, sekä materiaalit. Kokopäivähoidossa olevat esioppilaat ja viisivuotiaat ulkoilevat yhdessä iltapäivisin pienempien lasten ryhmän kanssa. Esiopetuksen järjestämisestä on sovittu Porin kaupungin kanssa, joka valvoo toimintaamme. Esiopetusta annetaan vähintään 700 tuntia yhden lukuvuoden aikana, eli keskimäärin 4 tuntia per esiopetuspäivä. Terveystieteiden yhteistyökumppaneina toimivat neuvola ja tarvittaessa myös perheneuvolan palvelut. Kuraattori ja Porin kaupungin koulupsykologi vastaanottavat esioppilaita, jos tarvetta palveluille ilmenee. Koulukypsyydestä tehdään myös koulupsykologin luona, jos testille on lapsen kohdalla tarvetta.

2.6.2 ESIOPETUKSEN TEHTÄVÄ OSANA OPPIMISEN POLKUA PAIKALLISESTA NÄKÖKULMASTA

Esiopetuksen tehtävä on auttaa lasta siirtymään päivähoidosta tai kotihoidosta esiopetusympäristöön ja esiopetusympäristöstä koulumaailmaan. Esiopetuksessa luodaan lapsille tasavertaisemmat mahdollisuudet

koulun aloittamiselle. Yhteistyötä tehdään tiiviisti kotien kanssa ja tavoitteet esiopetukselle ja kunkin lapsen kasvun ja kehityksen tukemiselle asetetaan yhteistyössä huoltajien ja lasten kanssa. Tarvittaessa prosessia tuetaan myös moniammatillisesti ja kiertävään erityislastentarhanopettajaan ollaan yhteydessä, jos herää huoli lapsen tarvitsemasta tuesta jollakin kehityksensä osa-alueella. Suurin osa esiopetuksemme lapsista aloittaa päiväkodissamme jo varhaiskasvatuksessa, jatkaen esiopetuksessa ja edelleen päiväkotimme yhteydessä olevan kristillisen koulun perusopetukseen. Samassa toimintaympäristössä, tuttujen aikuisten ohjauksessa ja avoimen kasvatuskumppanuuden kautta toteutuva kasvu vahvistaa ehyen oppimispolun jatkumoa ja nivelvaiheiden tuki on lapselle hyvin järjestettävissä. Lapsituntemus myös edesauttaa varhaista puuttumista esiopetuksen aikana ja tarvittaessa jo aiemmin.

2.6.3 ESIOPETUKSEN ARVOPERUSTA JA SITÄ MAHDOLLISESTI TÄYDENTÄVÄT PAIKALLISET NÄKÖKULMAT

Esiopetuksen arvopohjana ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, luonnon arvostaminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Esiopetus edistää yhteisöllisyyttä, lapsen kasvua vastuullisuuteen sekä lapsen oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista.

Kristillisen esiopetuksen arvoina korostetaan lisäksi ihmisen arvoa, lähimmäisyyttä, armollisuutta, yhteisöllisyyttä, rehellisyyttä, kunnioitusta, luottamusta, kiitollisuutta ja katsomustietoisuutta.

Ihmisarvo ja vastuullinen lähimmäisyys

Kristillisen ihmiskäsityksen mukaan jokainen ihminen on äärettömän arvokas ja häntä tulee kohdella sen mukaisesti. Ihmisen tulee tästä syystä arvostaa myös itseään. Kristillinen ihmiskäsitys korostaa ihmisten tasa-arvoa ja yhteistä ihmisyyttä sosiaalisista, taloudellisista tai katsomuksellisista eroista huolimatta. Tältä pohjalta esiopetuksen ja koko päiväkodin henkilökunta pyrkii tukemaan jokaisen lapsen kasvua ja oppimista. Esiopetus vahvistaa terveen itsetunnon kasvua sekä auttaa lasta tunnistamaan omia lahjakkuuden alueitaan ja hyödyntämään niitä omaksi ja muiden iloksi.

Monikulttuurisuuden ymmärtäminen ja suvaitsevaisuus nousevat ihmisen mittaamattoman arvon lähtökohdasta. Lapsuutta kunnioitetaan ainutkertaisena ikäkautena. Kasvattajan tehtävä on suojella lasta ja kaikessa toiminnassaan pyrkiä toteuttamaan lapsen parasta.

Kristillisessä esiopetuksessa korostetaan vastuullisuuden merkitystä omassa toiminnassa ja ihmissuhteissa. Vastuullisuuden periaate ilmenee elämän kaikilla keskeisillä alueilla. Vastuullisuus suhteessa itseen merkitsee sitä, että lasta opetetaan lapsen ikätaso huomioiden ottamaan vastuuta itsestään, hyvinvoinnistaan ja omista

päivittäisten asioiden hoitamisesta, kuten pukemisesta ja ruokailusta, ja pienistä vastuutehtävistä. Suhteessa lähimmäisiin vastuullisuus merkitsee toisten kunnioittamista, arvostamista, heikomman puolustamista, huolenpitoa ja auttamista. Lapsi saa opetella ottamaan vastuuta omasta käytöksestään aikuisten tukemana, huomaten myös omien tekojensa seurauksia suhteessa muihin lapsiin ja vuorovaikutukseen heidän kanssaan. Vastuullisuus merkitsee myös lapsen mahdollisuutta osallistua yhteiseen päätöksentekoon ja vaikuttamiseen ikätasonsa mukaan. Vastuuta ympäristöstä opetellaan luontoon tutustuen ja sitä arvostaen sekä huomioiden kestävä kehitys ja luonnon suojeleminen.

Armollisuus

Armollisuudella tarkoitetaan anteeksi antavaa asennetta. Lapset opetetaan pyytämään ja antamaan anteeksi sekä kantamaan vastuun omista teoistaan ja tekemättä jättämisistään. Kun ihmissuhteissa tulee loukkaantumisia tai sääntöjä rikotaan, siitä keskustellaan avoimesti oikeudenmukaisuutta korostaen ja riidat sopien.

Yhteisöllisyys

Kristillisessä esiopetuksessa korostetaan yhteisöllisyyttä. Se merkitsee yhteisvastuuta, toisista huolehtimista sekä päiväkotiyhteisöön kuulumisen ja osallisuuden kokemusta. Yhteisöllisyyteen kuuluu myös suomalaisen kulttuuriperinnön, yhteiskunnan perustana olevien arvojen ja toimintatapojen siirtäminen sukupolvelta toiselle.

Esiopetus arvostaa lasten, opettajien, muiden päiväkotiyhteisön jäsenten ja esiopetuksen ulkopuolisten asiantuntijoiden sekä perheiden merkitystä toiminnassaan. Avoimella vuorovaikutuksella eri tahojen kesken edistetään yhteistyötä. Tärkeää on mahdollisuus tulla kuulluksi ja kantaa yhdessä toisten kanssa vastuuta hyvän päiväkotiyhteisön rakentamisesta. Lapsetkin voivat vaikuttaa esiopetusryhmän työskentelyyn ja toimintaympäristöön.

Rehellisyys

Rehellisyyttä opetetaan suhteessa itseen ja yhteisöön. Rehellisyys tarkoittaa niin omien vahvuuksien ja ansioiden kuin myös puutteiden ja laiminlyöntien kohtaamista ja käsittelemistä. Lasta rohkaistaan olemaan oma itsensä. Lapsia ohjataan puhumaan totta ja toimimaan vastuullisesti.

Kunnioitus ja luottamus

Kunnioitus ja luottamus ovat ihmiselle tärkeiden suhteiden perusta. Kristillisessä esiopetuksessa opetellaan kunnioittamaan jokaista ihmistä. Kunnioituksen oppimisen edellytyksenä on, että aikuiset antavat

myönteisen mallin kunnioittavasta kohtelusta ja auktoriteettina olemisesta. Siten myös lapsi kokee tulevansa kunnioitetuksi ja näin yhteisöön syntyy luottamukseen perustuvia kasvatussuhteita.

Kiitollisuus

Elämä itsessään on kiitollisuuden aihe. Jokaisen elämästä löytyy alueita joista voi olla kiitollinen. Esiopetuksessa lasta ohjataan huomaamaan asioita, jotka ovat jo hyvin. Tämä auttaa lasta löytämään omia voimavarojaan. Kristillisessä esiopetuksessa opetellaan kiittämään arkipäivän tilanteissa. Myös negatiivisista asioista opetellaan viestimään toinen huomioon ottaen.

Katsomustietoisuus

Katsomustietoisuus liittyy erityisen maailmankatsomuksen mukaisen opetuksen profiiliin. Esiopetuksella tuetaan lasten omaehtoista ajattelua ja tarjotaan aineksia maailmankatsomuksen rakentamiseksi. Kristillisessä esiopetuksessa korostetaan lapsen ja vanhempien valinnanvapautta. Lapsen huoltajalle selvitetään aina ennen esioppilaaksi ottamista esiopetuksen toiminnan, kasvatuksen ja opetuksen maailmankatsomukselliset lähtökohdat ja painotukset. Tämä opetuksen lähtökohtana oleva kristillinen arvopohja toteutuu läpäisyperiaatteella osana kristillisen esiopetuksen toimintakulttuuria.

2.6.4 OPPIMISKÄSITYS JA SITÄ MAHDOLLISESTI TÄYDENTÄVÄT PAIKALLISET NÄKÖKULMAT

Lapsi saa erilaisia mahdollisuuksia oppia lisää niin tiedollisesti kuin taidollisestikin, aiempia kokemuksiaan ja tietojaan jäsentäen. Lapsi oppii sekä aikuisen ohjauksessa että vuorovaikutuksessa toisten lasten kanssa, toinen toisiltaan oppien ja erilaisissa lähiympäristöissä toimien. Lapsen omalle ajattelulle ja mielikuvitukselle annetaan tilaa. Tutkiminen, havainnoiminen, epäileminen, väittelemine ja aistien kautta kokeileminen ovat kaikki tärkeitä oppimismuotoja. Keskeisintä on leikin kautta oppiminen, sillä leikkiessään lapsi käsittelee itselleen ajankohtaisia asioita ja jäsentää kokemusmaailmaansa. Leikin varjolla liikutaan, tutkitaan, tehdään erilaisia työtehtäviä, ilmaistaan itseään ja opitaan asioita taiteesta. Tekeminen ja sen kautta oppiminen on tärkeämpää kuin aikuisen silmin hyvä lopputulos. Lapsen minäkuvan tulee vahvistua myönteisesti. Oppimisen ilo, innostus ja rohkeus kohdata oppimishaasteita tukevat omalta osaltaan oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä.

2.6.5 LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN TAVOITTEET, PAIKALLISET PAINOTUKSET SEKÄ TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN

Kristillisen koulun esiopetuksen kasvatustoimintaa suuntaavat kasvatuspäämäärät ovat hyvinvoiva lapsi, henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistäminen, turvallisuus, itsenäisyys ja sosiaalisuus. Näihin päämääriin pääsemistä tukee lapsen ohjaaminen ja tukeminen omana itsenään ja osana ympäristöään. Myönteinen kuva itsestä ja oppimisestaan tukee lapsen sosiaalisten taitojen oppimista ja muiden arvostamista. Näin hän voi ottaa ikätasonsa mukaan vastuuta itsestä ja toisista ja vahvistaa omaa identiteettiään elinympäristönsä tärkeänä jäsenenä. Näitä taitoja pyritään vahvistamaan mm. seuraavasti:

Minäkuvan myönteinen kehittyminen

- Lapsen minäkuvan kehittämisessä on tärkeää aikuisen kannustava ja hyväksyvä suhtautuminen.
- Lasta autetaan rakastamaan ja kunnioittamaan itseään, toisia ihmisiä ja koko luomakuntaa.
- Vertaisryhmä on avainasemassa itsetunnon kehityksessä.

Lapsen itsetuntoa ja myönteistä minäkuvaa vahvistavat:

- turvallinen ja kannustava ilmapiiri
- vertaisryhmä
- erilaisten tunteiden ilmaisu ja nimeäminen turvallisten rajojen sisällä: onnistumisen kokemukset ja pettymysten sietäminen
- kyky selviytyä arkipäivän tilanteissa
- jokaisen lapsen ainutkertaisuus perustuen kristilliseen ihmiskäsitykseen • lapsen aito kohtaaminen vuorovaikutustilanteissa

Oppimaan oppiminen

Tavoitteena on lapsen tiedollinen ja taidollinen kehitys oppimaan oppimisessa. Tähän pyritään ohjaamalla lasta tiedostamaan kykynsä, sekä innostamalla häntä kehittämään tietojaan ja taitojaan tarjoamalla korkeatasoista varhaiskasvatusta ja esiopetusta. Ilo ja onnistumisen kokemukset luovat oppimismotivaatiota ja ymmärrys itsestä oppijana kehittyy. Lapsi opettelee yhdessä aikuisen ja vertaisryhmän kanssa arvioimaan ja pohtimaan toimintaa. Oppimisen menetelmänä leikki on keskeisessä asemassa. Esiopetuksessa tuetaan luontaista tiedonhalua ja uteliaisuutta.

Oppimaan oppimisessa harjoiteltavia taitoja:

- ohjeiden mukaan toimiminen
- kuunteleminen ja kyseleminen
- keskittymiskyky ja pitkäjänteisyys
- ongelmaratkaisutaidot

- itsearviointi
- pienryhmätoiminta

Vastuuntunto ja sosiaaliset taidot

Kristillisen ihmiskäsityksen mukaan ihminen on luotu elämään suhteessa muihin ihmisiin. Keskeistä esiopetuksessa on ryhmässä toimiminen. Aikuinen on aktiivinen tarkkailija sosiaalisissa tilanteissa ja puuttuu tilanteisiin lapsen edun mukaisesti. Lasten vuorovaikutustilanteissa ja etenkin ristiriitatilanteiden selvittämisessä on keskiössä jokaisen kuulluksi tuleminen ja lapsen kohtaaminen. Aikuinen kuuntelee lasta ja antaa tälle mahdollisuuden tuoda oman mielipiteensä ja näkökulmansa esiin. Yhdessä keskustellen, toinen toistaan kunnioittaen, pyritään tilanteet selvittämään ja tarvittaessa anteeksi pyytämään. Lapsella on oikeus saada kokea turvaa ja hyväksyntää myös aikuisen sylissä.

Lapsen ollessa arvostettu sekä yksilönä että osana vertaisryhmää, hänen kykynsä arvostaa muita kehittyy. Tärkeää on turvallinen, erilaisuutta hyväksyvä ilmapiiri ja yhteiset toimintatavat, jotka luovat mallikäyttäytymistä. Lasta ohjataan ikä- ja kehitystason mukaisesti pohtimaan oikeaa ja väärää.

Lapsen kykyyn toimia vastuuntuntoisena yhteisön jäsenenä sisältyy

- vastuu omista tavaroista
- vastuu omista tehtävistä ja niiden loppuun suorittamisesta
- vastuu ja vapaus – ymmärrys oman toiminnan vaikutuksista itseensä ja toisiin
- osallistuminen yhteisten päätösten tekoon
- vastuun kantaminen ja vastuunottaminen (apulaisen tehtävät)

Sosiaalisten taitojen tärkeimpiä tavoitteita:

- opetellaan hyväksymään itsensä ja ymmärtämään muita (erilaisuuden hyväksyminen, kansainvälisyyskasvatus)
- empaattisuuden kehittyminen: kyky nähdä ja kokea, miltä toisesta tuntuu
- yhdessä ja yksin toimiminen: käytöstavat, vuorovaikutustaidot
- toisista huolehtiminen ikätasolle soveltuvalla tavalla
- vuoron odottaminen ja kompromissien tekeminen (anteeksipyyttäminen ja -antaminen) • yhdessä työskentely yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi

Lapsen kieli- ja kulttuuri-identiteetti

Esiopetuksessa tärkeä osa lapsen kieli- ja kulttuuri-identiteetin tukemista ovat lorut, laulut, sadut, kertomukset ja leikit. Niiden avulla pystytään tutustumaan suomalaiseen kansalliseen ja paikalliseen kulttuuriperinteeseen. Ne antavat lapselle myös luontevan mahdollisuuden itseilmaisun kehittämiseen. Ryhmässä olevien lasten erilaiset taustat pyritään hyödyntämään eri kulttuureihin tutustuttaessa. Länsimaisen kulttuurin taustalla vaikuttava kristillinen perintö tulee luontevasti esiin kristillisten juhlapyhien viettämisessä. Painopisteenä ovat lapsen elämänpiiriin liittyvät tapahtumat ja juhlat.

Lapsi osana ympäristöään

Elämysten, kokemusten ja leikin välityksellä luodaan pohjaa kestäväälle tunnesuhteelle luontoon ja muuhun ympäristöön. Lapsi oppii kunnioittamaan elämää kaikissa muodoissaan ja huolehtimaan lähiympäristöstään, sekä ymmärtämään, että suhde luontoon tarkoittaa pyrkimystä yhteiseen vastuuseen. Kristillisen ihmiskäsityksen ja maailmankuvan mukaan ihminen on luotu maailmaan viljelemään ja varjelemaan luontoa.